

Geslaagd broedgeval Grauwe Kiekendief in Overijssel in 2011

door Ben Koks en Johan Poffers

Wim Schipper beschrijft in de eerste atlas van de Nederlandse Broedvogels (Teixeira 1979) dat Twente haar Grauwe Kiekendieven als gevolg van ontginningswerkzaamheden na de jaren vijftig zag verdwijnen. Een patroon dat ook gold voor soortgelijke gebieden in en buiten Nederland. In de jaren vijftig werd de populatie van deze ranke kiekendief landelijk op circa 50 paar geschat. Daarna kwam de klad er goed in dankzij het grootschalig ontginnen van natuurlijk habitat, de industrialisatie van de landbouw en mogelijk ook vervolging.

De kortdurende opleving als gevolg van het inpolderen van Flevoland maskeerde niet dat de Grauwe kiekendief in een vrije val zat en uitsterven leek in de jaren tachtig slechts een kwestie van tijd (Bijlsma 1993, Zijlstra & Hustings 1992). Volgens de laatste inzichten is niet alleen het versnipperen van broedhabitat problematisch, ook het structureel afgenomen voedselaanbod en in het algemeen de toename van predatoren zijn factoren die de teloorgang van de populatie hebben beïnvloed.

De eerste schermutselingen

In mei 2011 doken er in en rond de Engbertsdijkswen Grauwe Kiekendieven op. Op 6 mei werd een wijfje foeragerend in het natuurgebied waargenomen, later die maand met name een foeragerend mannetje. Ronald Jans zag op 23 mei een 3KJ mannetje jagen (uit 2009). Meerdere waarnemers zagen met name een mannetje jagen in de Engbertsdijkswen. Het wijfje werd niet meer gezien. De meest concrete waarneming betreft het 3KJ mannetje op 23 mei. De overige waarnemingen in mei

kunnen betrekking hebben op doortrekkers of het in 2009 geboren mannetje. Het ligt voor de hand dat een gebied als de Engbertsdijkswen voor passerende doortrekkers een aantrekkelijk stopovergebied is tijdens zowel de voorjaars- als najaarsmigratie. Op 4 juni kregen wij via Staatsbosbeheer het bericht dat een paar Grauwe Kiekendieven zich had gevestigd aan de Rauwblokweg (Kloosterhaar) op grond van boer Steggink. De eerste berichten waren niet gunstig. Iemand was bij het nest geweest en omdat het nest relatief dichtbij de weg lag, was het niet uit te sluiten dat fotografen verstoring zouden kunnen veroorzaken. Net als bij veel andere soorten is de Grauwe Kiekendief kwetsbaar in de periode dat de eieren worden gelegd. In dit artikel geven we een inkijk in het eerste geslaagde Overijsselse broedgeval sinds circa 30 jaar. Tevens leggen we onze werkwijze uit om dit nest te beschermen en proberen we een schets te geven van de achtergronden waarom het betreffende broedpaar uiteindelijk drie jongen zag uitvliegen. Tenslotte doen

Prooioverdracht in de lucht. Foto: Wolter van Dijk

we een poging te duiden of het broeden van Grauwe Kiekendieven in Overijssel structureel kan worden of dat het bij incidenten blijft.

Geschiedenis

Hoewel goede documentatie ontbreekt is het minstens 70 jaar geleden dat de laatste Grauwe Kiekendief in Twente heeft gebroed. In 1941 werden 2 broedgevallen vastgesteld, één in het Rossumerveld en één bij Haaksbergen (Knolle et al. 1998). Elders in Overijssel waren de Wieden en de Weerribben ooit stabiele broedgebieden. Hier werd gebroed tot eind jaren '80 (daarna nog een onbetrouwbare

geval in de jaren 90). Laagveenmoerassen waren net als uitgestrekte duingebieden, hoogveen en heidevelden de (semi)natuurlijke broedgebieden in Europa. Dick Woets heeft zowel de Grauwe als de Blauwe Kiekendief uit NW-Overijssel zien verdwijnen (Woets 1989).

Het Overijsselse broedgeval in perspectief van de ontwikkelingen in Nederland

2011 was een topjaar voor de Grauwe Kiekendief. Landelijk registreerden we 63 paar (49 Groningen, 9 Flevoland, 3 Friesland, 1 Drenthe en dit paar). Ook in Nedersaksen werden bij

het bolwerk "Diepholzer Moor Niederung" (hoogeveengebieden nabij Diepholz) veel broedende Grauwe Kiekendieven gemeld (Friedhelm Niemyer en <http://www.wietingsmoor.de/aktuelles.html>). Elders in Nedersaksen waren de aantallen aan de lage kant (eigen bevindingen) en ook in Noord-Rijn-Westfalen werd er weer een substantiële achteruitgang vastgesteld (H. Illner/ABU). Wij denken dat Landkreis Emsland meer broedende Grauwe Kiekendieven herbergt dan de officiële cijfers doen vermoeden. Qua landschap, type landbouw en dus ook potentiële gewassen (bijv. wintergerst en triticaal) en voedsel (Veldmuis, Veldleeuwierik en Gele Kwikstaart) lijken delen van deze grote Landkreis op de gebieden rond Kloosterhaar.

Opvallend detail was het hoge aandeel subadulte vogels dat wij in 2011 in met name Groningen en Flevoland vonden. Vooral het aandeel tweede kalenderjaar wijfjes was hoog en het aandeel deed denken aan de eerste jaren van de braaklegging in Groningen. Jonge vogels duiken relatief vaker op in potentiële geschikte broedgebieden dan volwassen vogels. Het wijfje van Kloosterhaar bleek te zijn geboren in 2010. Haar mannetje (derde kalenderjaar dus) was geboren in 2009. Een jeugdig stel. Interessant was het gegeven dat er zich in ieder geval tussen 2 en 16 juni een 2KJ mannetje Grauwe Kiekendief bij het paar voegde. Dit zien we vaker op de Groninger broedplaatsen en afgezien van een beschreven geval in Spanje (Arroyo 1995), is er nimmer een succesvol broedgeval vastgesteld waarbij het ondersteunende mannetje een 2KJ was. Dit mannetje droeg een groene kleurring. De Werkgroep Grauwe Kiekendief is in 2002 in Nedersaksen begonnen met een kleurringprogramma dat in 2010 is beëindigd. Deze vogel is hoogstwaarschijnlijk door de groep rond Volker Moritz nabij Diepholz van een kleurring voorzien. Helaas was de foto net niet scherp genoeg om de code te kunnen aflezen maar deze vogel geeft iets van zijn origine bloot. In Nederland worden sinds 1999 ongeveer

95% van de nestjongen van een kleurmerk (kleurring of wingtag) voorzien. In Nedersaksen ligt dit percentage hooguit op 40-50%. De kans dat het paar van Kloosterhaar derhalve Duitse wortels heeft is daarmee vrij groot.

De nut en noodzaak van nestbescherming

In grote delen van Europa worden Grauwe Kiekendieven voor en tijdens de oogst van granen, koolzaad en bijvoorbeeld luzerne beschermd. Er zijn gemiddeld genomen twee goede redenen om tot bescherming over te gaan. Op de eerste plaats verdwijnt een fors deel (50-70% van de nestjongen) in de combine tijdens de oogst van genoemde gewassen (zie onder andere Koks et al. 2001 en Trierweiler 2010). Op de tweede plaats ligt predatie altijd op de loer (zeker nadat een nest is bezocht). Vos *Vulpes vulpes* en Steenmarter *Martes foina* maar bijvoorbeeld ook loslopende honden en katten (wat veel vaker voorkomt dat menigeen denkt) zijn in onze contreien geduchte grondpredatoren. Zwarte Kraai *Corvus corone*, Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* (met name niet broedende wijfjes), maar ook Havik *Accipiter gentilis* weten raad met zowel eieren als nestjongen. Ongeveer 10-15% van de nestjongen worden in de eerste weken na uitvliegen gepredeerd (Kitowski 1995).

Omdat we wisten dat het legsel in het winter-tarwe was bezocht en dat dit nest ook nog eens op korte afstand van een landbouwweg lag, waren we beducht dat het nest zou mislukken. In de wegberm en langs het perceel wintertarwe vonden we keutels van Vossen. Ook bleek het nest alras bij fotografen bekend te zijn. In Groningen en Flevoland hebben we meerdere malen desertie van legfels geregistreerd door het werk van vogelfotografen (zie ook Bijlsma et al 2006), maar gelukkig bleek de sociale controle in het Twentse goed te werken. Mede ook dankzij de gemeente Hardenberg werd een verkeersbord neergezet dat het stoppen ter

Vrouw met prooi Foto: Johan Poffers

hoogte van de nestplek tot een verkeersover-treding maakte. Twee maal werd een fotograaf bekeurd, vrij snel daarna werd de druk op de broedplaats minder.

Nestbescherming achten wij derhalve noodza-kelijk en op 2 juli plaatsten wij een bescher-mingskooi. Het wijfje vloog bij benadering van het nest van drie jongen. Vanwege de zeer ijle tarwe besloten we direct een beschermings-kooi te plaatsen. Dergelijke kooien zijn voor het eerst in Frankrijk gebruikt. Wij gebruiken een type met sterk gaas dat met betonij-zerstaven in de bodem worden vastgezet. Vossen en marters kunnen er niet in klimmen vanwege de omgebogen rand. Bruine kiekendieven en haviken durven er niet in te landen. Normaliter zit de rand van een dergelijke kooi direct onder de aren van het graan (met name wintertarwe en wintergerst), waardoor de zichtbaarheid van het nest nihil is. De tarwe

bij Kloosterhaar was lager dan we gewend waren waardoor de rand zichtbaar bleef (zie foto's met daarop de uitgevlogen jongen). Predatie konden we nu gevoeglijk uitsluiten en de vraag was of het wijfje zich wat aantrok van de kooi. Direct nadat het mannetje haar een prooi bracht, vloog ze naar het nest en viel ze met prooi in. Dit gebeurde een kwartier nadat wij het veld verlieten (het plaatsen van een kooi duurt ongeveer 10 minuten). We zijn tachtig minuten gebleven en in deze tijd bracht het wijfje viermaal een door het mannetje gevangen prooi naar het nest. Ook het mannetje kwam een keer een kijkje bij zijn jongen nemen. De laatste jaren leren we dat deze kooien nog een voordeel hebben. Jongen gaan doorgaans op de rand zitten. Daarmee wordt een deel van de predatie zoals beschreven door Kitowski (1998) vermeden en wij kunnen snel zien hoeveel jongen er zijn. Mensen die twijfel hebben over het nut en

noodzaak voor bescherming van het Grauwe Kiekenlegsel kunnen hierover veel teruglezen in de Europese literatuur over dit thema (Van-derkerhove et al. 2007 en Trierweiler 2010).

Broedbiologie

Dankzij het spontane bezoek van een hier niet nader genoemde vogelaar weten we dat er begin juni vier eieren in het nest lagen. Op 2 juli vonden we drie jongen die op grond van hun vleugellengte (Bijlsma 1997) een leeftijd hadden van 6-7, 4-5 en 1-2 dagen oud. Uitgaande van een gemiddelde broedduur van 30 dagen (Bijlsma 1997) zal het eerste ei op 26 mei zijn gelegd. Het leek er op dat het jong dat uit het derde ei is gekomen in de eerste week verdween. Bij ons tweede nestbezoek (23 juli) bleken de drie nestjongen tot onze grote verrassing alle te leven en in goede con-ditie te zijn. Alleen het oudste vrouwtje (geel 6S) bleek zowel in de arm- als staartpennen relatief veel hongermaliën (weeffoutjes in ontwikkeling van veren door voedselstress) te hebben. Deze vogel woog wel het zwaarst (zie tabel 1).

Het mannetje had een prima gewicht, het gewicht van de beide vrouwtjes was aan de lage kant. De beide vrouwtjes hebben we een kleurring meegegeven, het mannetje een wingtagcombinatie (/nB en 8wR). De Werk-groep Grauwe Kiekendief doet mee in een groot Europees wingtagprogramma waarin in totaal 5.500 nestjongen zijn voorzien van vleugelmerken (zie www.busards.com voor de-tails). Het aantal terugmeldingen ten opzichte

van gewone kleurringen ligt naar schatting een factor 15 hoger. In 2012 beëindigen wij het taggen van nestjongen. In Trierweiler & Koks (2009) zijn voorbeelden te vinden van aflezingen van 'onze' vogels in Senegal. Mocht het nabij Kloosterhaar uitgevlogen mannetje ergens opduiken dan zullen we dat aan de redactie van dit tijdschrift mededelen.

Dieetkeuze

Op 25 juni (prooiresten berm), 2 juli (plaat-sen kooi), 23 juli (ringen nestjongen) en 5 augustus (weghalen kooi) zijn braakballen en plukresten gevonden. Belangrijke aanvullingen kwamen van fotografen die ons foto's deden toekomen met prooien (zie tabel 2). Een door ons neergezette prooipaai werd zowel door het mannetje als vrouwtje genegeerd omdat beide ouderdieren graag in een berk zaten. Dit gedrag hebben we in Groningen overigens nimmer vastgesteld.

Wat direct opvalt zijn de hagedissen die via foto's zijn vastgesteld. Het gaat hier waarschijnlijk om Levendbarende Hagedissen Zootoca vivipara, een talrijke soort in de Eng-bertsdijsvenen met een ruime verspreiding (Hazelhorst 2010). De Zandhagedis Lacerta agilis is zeer zeldzaam in het reservaat en voor het laatst in 2003 aangetroffen (Hazelhorst et al. 2005), maar deze soort is op de foto relatief makkelijk te herkennen. Grote Groene Sabelsprinkhanen staan ook elders vanaf begin juli op het menu. Tijdens het weghalen van de kooi hebben we het hele nest minutieus beke-ken, maar door de vochtige zomer waren veel

Ringnummer	Gewicht	Vleugellengte	Klauwlengte	Oogkleur	Krop	Sexe
3.720.884	330 gram	241 mm	73/55 mm	bruin	Leeg	Vrouw
3.720.885	317 gram	213 mm	71/56 mm	bruin	Leeg	Vrouw
3.720.886	320 gram	251 mm	66/51 mm	Grijs	Leeg	Man

Tabel 1. Biometrie van de 3 juvenielen uit het broedsel te Kloosterhaar 2011

Vrouw boven de nestplaats Foto: Johan Poffers

prooien al niet meer vindbaar. Het is zeker dat deze soort sprinkhaan veel vaker is gegrepen. In het superbe kwarteljaar 2011 hoort deze hoenderachtige ook in de lijst te staan. In zowel Groningen als Flevoland vonden we in 2011 relatief veel Kwartels tijdens nestcontroles. Het aandeel muizen is met 34% aan de lage kant. De kleine steekproef geeft slechts indicatief aan dat het Kloosterhaar mannetje een vrij diverse prooikeuze had en dat het hem klaarblijkelijk weinig moeite kostte zijn kostje bij elkaar te scharrelen.

Jacht en de Plan B strategie

Uit het bescheiden prooiijstje kunnen niet al te veel conclusies worden getrokken. Toch is het zeker dat het mannetje geregeld op de Engbertsdijkerven kwam (hagedissen als prooi, zichtwaarnemingen via waarneming.nl). De landbouwgronden rondom de Rauwbloks- weg zijn veenkoloniale gronden of dalgronden. Een modern veenkoloniaal bouwplan bestaat uit een intensieve grasteelt, veel fabrieksaard- appelen, mais, suikerbiet en zomergranen. De winterarwe van boer Steggink is in een der-

gelijk veenkoloniaal bouwplan eerder uitzon- dering als regel. De hoge graanprijzen hebben ongetwijfeld gezorgd voor het inzaaien van het perceel winterarwe. Ondanks de povere kwaliteit genoeg voor het onervaren paartje nabij Kloosterhaar.

In Groningen, Drenthe, Fryslân en Flevoland kunnen we zinvolle uitspraken doen over het prooiaanbod door toedoen van het tellen van vogels met behulp van de MAS-methode (Meetnet Agrarische Soorten, zie Roodbergen et al. 2011). In Oost-Groningen (vanaf 1991) en Zuidelijk Flevoland (vanaf 1995) worden in de eerste week van augustus ook muizen gevangen. We weten dan ook redelijk wat het prooiaanbod is. De Engbertsdijkerven wordt sinds 1978 door actieve leden van de Telgroep Engbertsdijkerven gekarteerd (LSB-methode en BMP-methode). Vanuit het omliggende agrarisch gebied zijn ons geen gegevens be- kend. Tijdens onze bezoeken waren potentiële prooien als Kwartel en Veldleeuwerik in rede- lijke aantallen aanwezig en Gele Kwikstaarten (net als in de Drents-Groningse veenkoloniën) talrijk. We hadden niet het idee dat het een erg goed veldmuizenjaar betrof, een beeld dat

Jonge Grauwe Kiekendieven Foto: Johan Poffers

	Braakbal	Plukrest	Foto	Totaal
Grote Groene Sabelsprinkhaan	1	3	2	6
Libelle spec.	0	2	0	2
hagedis spec.	0	0	3	3
Kwartel	0	1	0	1
Veldleeuwerik	0	2	0	2
Graspieper	0	2	0	2
pieper spec.	0	0	1	1
Gele Kwikstaart	1	4	0	5
Kneu	0	2	0	2
Rietgors	0	1	0	1
zangvogel spec.	3	0	3	6
Veldmuis	9	1	5	15
ware muis spec.	0	0	1	1
Muis spec.	3	1	6	10
	17	19	21	56

Tabel 2. Prooidieren verzameld in de periode eind juni – eind juli uit braakballen (n=9), plukresten (n=19) en foto's (n=21).

Jonge Gauwe Kiekendief tijdens het ringen Foto: Johan Poffers

we ook in Flevoland en Groningen aantreffen. We hebben al eerder gewezen op de voor Duitse begrippen robuuste broedpopulatie rond de Diepholzer hoogvenen. Hier jagen de mannetjes zeer frequent op de hoogveenreservaten. De dichtheden aan potentiële prooi-soorten (Graspieper voorop), zijn echter hoger. Toch zal het natuurgebied Engbertsdijkerven een belangrijk alternatief zijn om te jagen. Het voedselaanbod in de West-Europese agrarische gebieden is in reguliere jaren simpelweg te instabiel om een broedpaar met succes te laten reproduceren. We noemen dit uitwijken naar nabij gelegen natuurgebieden een plan-B-strategie. In alle ons bekende gebieden is sprake van (semi)natuurlijk jachtgebied waar tijdens dalmomenten een beroep kan worden gedaan op alternatieve voedselbronnen.

Kunnen er structureel Gauwe Kiekendieven broeden rond de Engbertsdijkerven? De kans dat er ooit Gauwe Kiekendieven in het natuurgebied gaan broeden is verwaarloosbaar. Dit is simpelweg te riskant door een keur aan predatoren. In de omliggende landbouwgebieden hangt het sterk af van de teelt van wintergranen. Met name winter-tarwe en wintergerst zouden structureel geteeld moeten worden. Nu lijkt dat nog af te hangen van de graanprijs en het plezier van

één landbouwer om een forse lap winter-tarwe te verbouwen. Wanneer de provincie Overijssel echter faunaranden (akkerranden) zou weten te realiseren, zal het voedselaanbod (met name Veldmuis) structureel verbeteren. In het geval van Kloosterhaar zouden goed beheerde akkerranden (minimaal 9 meter breed) de kans op definitieve vestiging doen toenemen. Het "Groninger Akkervogelmodel" (Koks 2008) heeft inmiddels laten zien een behoorlijk ecologisch rendement te halen. In Groningen liggen nu ongeveer 750 hectares conform dit model. In voorjaar 2012 komen daar nog eens 150 hectares bij. De kneep in Groningen zit hem in het geconcentreerd inzetten van akkerranden en braakpercelen in kerngebieden. In deze kerngebieden kan het percentage agrarisch natuurbeheer oplopen van 5 tot 8%. Indien aan deze voorwaarde zou worden voldaan dan zou de omgeving van de Engbertsdijkerven ook weer geschikt worden voor soorten als Patrijs, Veldleeuwrik en andere akkervogels. Gelet op de krimpende budgetten is dit misschien toekomstmuziek maar als de voortekenen ons niet bedriegen, gaat het Europese landbouwbeleid vergroenen. Als dat zo is dan komen faunaranden in Overijssel plotseling een stuk dichterbij. De Gauwe Kiekendief zal dan iedere zomer boven één van de mooiste hoogveengebieden van

Nederland zijn ranke silhouet laten zien. Natuurbeheer in een complex hoogveenreservaat en meer robuuste agrarische natuur, laten dan zien dat de optelsom van beide soorten beheer uiteindelijk winst zal opleveren. De Gauwe Kiekendief kan tussen deze soorten beheer een brug slaan. Nu de knoppen nog om in de koppen van natuurdieners en agrarische doeners.

Dankwoord

Vanuit Groningen waren Elzo Heller, Almut Schlaich en Simone van der Sijs behulpzaam bij het vinden van prooi-resten en het plaatsen en ophalen van de beschermingskooi. Verschillende fotografen waren ons behulpzaam met het opsturen van hun waarnemingen. We noemen hier speciaal Wolter van Dijk, Gerrit Schepers, Bertus Webbink en Dennis Molenaar. Het enthousiasme bij Staatsbos-beheer was niet te stuiten; in het bijzonder bedanken we Geert Euverman en Appie Albers. Hisko de Vries van waarneming.nl zette direct de waarnemingen op de broedplaats op 'verborgen' toen wij er om vroegen. Veel dank zijn we verschuldigd aan de eigenaar van het tarweperceel dhr. Stegink, die echt hart voor natuur heeft en zich geweldig heeft ingezet voor bescherming van de kiekendieven. Tenslotte dank aan Jannes Janssen van Gemeente Hardenberg voor het laten plaatsen van borden voor een tijdelijke parkeerverbod lang de Rauwbloksweg en Simon Dirk Terpstra van RTVOOST voor de prachtige reportage in het radio programma van "Boeren, Burgers en Buitenlui".

Literatuur

- Bijlsma R.G. Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels. Schuyt & co, Haarlem.
- Bijlsma R.G. 1997. Handleiding veldonderzoek Roofvogels. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Rob G. Bijlsma, Peter van Geneijgen & Ben Koks: Scoren en geld maken: roofvogels als consumptieartikel en bron van inkomsten. De Takkeling 14 (2006) nummer 2.
- Herman Hazelhorst, Peter van den Akker & Alex

Huizinga. 2005. Engbertsdijkerven: broedvogels, wintergasten, dagvlinders, libellen, amfibien en reptielen, sprinkhanen en krekels. Rapport in eigen beheer. Almelo.

- H. Hazelhorst & Telgroep Engbertsdijkerven, 2010. Fauna Engbertsdijkerven. Almelo.
- Kitowski I. 1998. Group mobbing on birds and foxes by the Montagu's Harrier Circus pygargus in the period of fledglings emancipation. Notatki Ornitologiczne 39: 211-217.
- Knolle P., Lanjouw R. & R. de By. 1998. Vogels in Twente. Hengelo, Boekhandel Broekhuis.
- Koks B. 2008. Beschermingsproject Gauwe Kiekendief als opmaat voor effectieve akkervogelbescherming? De Levende Natuur 109: 109-112.
- Roodbergen M., W.A. Teunissen, B. Koks, C. van Scharenburg, M. van Leeuwen & J. Postma, 2011. Handleiding voor het Meetnet Agrarische Soorten. SOVON, Nijmegen.
- Teixeira R.M. (red). 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. Natuurmonumenten, 's Graveland.
- Trierweiler C. 2010. Travel to feed and food to breed: the annual cycle of a migratory raptor, Montagu's Harrier in a modern world. Proefschrift Universiteit Groningen.
- Trierweiler C. & Koks B.J. 2009. Montagu's Harrier Circus pygargus. In: Zwarts L., Bijlsma R.G., van der Kamp J. & Wymega E. 2009. Living on the Edge: Wetlands and birds in a changing Sahel. KNNV Publishing, Zeist, The Netherlands.
- Vanderkerhove K. Van der Walle A., Cassaert M. & Lievrouw N. 2007. Habitatvoorkeur en populatieontwikkeling van Gauwe Kiekendief Circus pygargus in de Franse Loiraine: hebben beschermingsacties het gewenste effect? Oriolus 73: 17-24.
- Woets D. 1989. Gauwe Kiekendieven in de Weerribben (1975-1985) Vogeljaar 37: 16-19.
- Zijlstra M. & Hustings F. 1992. Teloorgang van de Gauwe Kiekendief Circus pygargus, als broedvogel in Nederland. Limosa 65: 7-18.

Ben Koks, Werkgroep Gauwe Kiekendief
Postbus 46, 9679 ZG Scheemda
www.werkgroepgrauwekiekendief.nl

Johan Poffers (j.poffers@hetnet.nl)